

Розділ 1

Про людину чимало розкажуть книжки, які вона бере в бібліотеці.

Коли на роботі було тихо, Джун любила грати в гру. Вона обирала когось серед відвідувачів і залежно від книжок, які вони читали, вигадувала їхні життєві історії. Сьогодні щасливицею стала жінка середнього віку — вона вибрала два романи Данієли Стіл і путівник по Ісландії. Трохи подумавши, Джун вирішила, що ця жінка застрягла у шлюбі без кохання, можливо, з хамським, агресивним чоловіком. Вона планувала втекти у Рейк'явік, де закохалася б у місцевого брутального бороданя. І коли здаватиметься, що справжнє щастя в її руках, раптом з'явиться її чоловік і промовить...

— Що ж, це повне гівно.

Замріяність Джун куди й поділася, коли вона зауважила перед своїм столом пані Бренсворт — та вимахувала у неї перед носом якоюсь книгою. Це був «Залишок дня» Кадзуо Ішігуро.

— Що за даремна купа сміття. Пани і слуги? Капіталістична пропаганда, не більше. Навіть я можу краще написати.

Пані Б відвідувала бібліотеку кілька разів на тиждень, завжди у дублянці та рукавичках без пальців, навіть у розпал літа. Здавалося, вона обирала книги випадково; одного дня це міг бути посібник для сантехніків, а вже наступного — твір нобелівського лауреата. Та що б вона не прочитала, результат був завжди такий самий.

— Я, мабуть, на знак протесту здам читацький квиток.

— Мені шкода, пані Бренсворт. А може, хочете першою переглянути наші новинки?

— Скоріш за все, там саме лайно, — відповіла пані Б і рушила до полиці зі спортивною літературою, залишаючи за собою легкий аромат мокрої кози.

Джун закінчила пакувати старезний візок із поверненнями і вирушила з ним у мандрівку кімнатою. Чалкотська бібліотека знаходилася у колишньому приміщенні сільської школи — будинку із червоної цегли, зведеному у сімдесятих роках ХІХ століття. Будівлю передали бібліотеці лише через вісімдесят років, та дещо в ній залишилось незмінним, зокрема вічний протяг, дах із кам'яної черепиці, котрий протікав під час сильної зливи, скрипляча дерев'яна підлога та сім'я наполегливих мишок, котрі прогризли собі дорогу крізь коробки з архівами на горіщі. Востаннє сільська рада відремонтувала бібліотеку десь у дев'яностих, додавши лампи-трубки та казенні зелені килими. І все ж Джун любила уявляти, яким був будинок у первозданному вигляді, коли на місці стелажів стояли ряди парт, а за ними брудноносі діти вчилися писати на запилених табличках, немов зійшовши зі сторінок «Джейн Ейр».

Штовхаючи візок поперед себе, Джун зауважила шефіню, що йшла назустріч. З її сумочки визирав примірник «Місіс Деловей».

— У мій кабінет. Вже.

Марджорі Спенсер була керівницею бібліотеки і свій бейджик носила гордо, немов військову медаль. Марджорі твердила, що читає лише інтелектуальні романи, проте Джун знала, що вона продовжувала «П'ятдесят відтінків сірого» щонайменше тричі.

Джун пройшла слідом за шефінею до її кабінету. Насправді це була комірчина і водночас кімната для персоналу, проте Марджорі вже давно доставила там свій робочий стіл і навіть повісила на дверях іменну табличку. Місця на крісла для відвідувачів не залишилося, тому Джун встиглася на гірці офісного паперу.

— Це все виключно *entre nous*, але мені щойно дзвонили з ради, — почала Марджорі, граючись перловим намистом. — Вони хочуть, щоб я прийшла на термінову зустріч у понеділок. До залу засідань, — вона зупинилася, упевнюючись, що Джун була достатньо вражена цією інформацією. — Тобі доведеться справлятися самій, поки мене не буде.

— Окей, без проблем.

— Вже запізно, щоб скасовувати МелоХвилю, тож цим теж мушиш зайнятися.

Джун стиснулось у грудях.

— Якщо чесно, мені шкода, але я забула, що Алан...

— Жодних але. До того ж це чудовий досвід для тебе — коли з Різдва я вийду на пенсію, моя наступниця і так, мабуть, захоче, щоб ти перейняла ці заняття.

Джун похолола від однієї думки.

— Марджорі, ви ж знаєте, я не можу...

— Заради Бога, Джун, це всього лише дитячі пісеньки, а не «Хвалебні пісні» на BBC.

Джун вже було відкрила рота, щоби посперечатися, та Марджорі відвернулася до комп'ютера, усім виглядом показуючи, що її не варто більше турбувати.

Джун вийшла з кабінету, намагаючись ігнорувати біль у грудях. Була вже майже п'ята, тож вона розпочала щоденний ритуал замикання бібліотеки. Розставляючи на місця покинуті книги та журнали, вона уявляла усі ці піднесені лиця на МелоХвилі, дітей та батьків, що з нетерпінням очікували на її виступ. Джун мимоволі здригнулася, і стос газет випав їй з рук на підлогу.

— Допомогти вам, люба? — визирнув із крісла Стенлі Фелпс.

— Дякую, не треба, — відповіла Джун, збираючи розсіпані сторінки. — Вже п'ята, на жаль, уже час іти додому.

— Чи могли б ви спершу мені допомогти? Взаємодія запобігає цьому. Вісім літер, перша I.

Джун на хвилину замислилася, подумки розбиваючи відповідь на складові, так як він її вчив.

— Можливо, ізоляція?

— Браво!

Стенлі Фелпс, цінувальник історичних романів, що описували часи Другої світової війни, приходив у бібліотеку майже щодня, відколи Джун почала тут працювати десять років тому. Він носив твідовий піджак і розмовляв, неначе персонаж гумористичного роману П. Г. Вудгауза, і Джун уявляла його життя посеред перекутлої величі, у шовкових піжамах та з лососем на сніданок. Кросворд у «Дейлі Телеграф» був одним із його щоденних ритуалів.

— Перед тим як піти, я хотів би дещо вам подарувати, — Стенлі сягнув рукою до старенької зім'ятої торби на закупи і витягнув звідти букет зів'ялих квітів, обмотаних ниткою.

— З днем народження, Джун.

— Ох, Стенлі, не треба було, — зніяковіла Джун. Вона ніколи не обговорювала свого особистого життя з будь-ким у бібліотеці, але кілька років тому Стенлі звідкись дізнався, коли у неї день народження, і відтоді ані разу не забув її привітати.

— Маєте плани на вечір?

— Лише зустрітись з давніми друзями.

— Що ж, сподіваюся, гарно проведете час. Ви заслуговуєте на гучне святкування.

— Спасибі, — відповіла Джун, втупившись у квіти та не наважуючись глянути йому у вічі.

О пів на шосту Джун вийшла надвір, занурившись у тепло червневого вечора. Вона замкнула важкі входні двері бібліотеки та пішла Променадою, повз сільський магазин, паб із національним прапором над дверима, стару пекарню, де вони з мамою щосуботи купували пончики з повидлом. Побачивши перед поштою декількох бібліотечних бувальців, Джун привіталася з ними кивком і спустилася пагорбом, минувши сільський скверик, китайський ресторанчик «Золотий дракон» з їжею на винос, та повернула ліворуч, у мікрорайон

Вилловмід. Зведений у шістдесятих роках ХХ століття, Вилловмід був справжнім мурашником ідентичних дуплексів із квадратними газонами та сміттєвими баками на під'їзних доріжках. Саме тут Джун мешкала, відколи їй було чотири, у будинку з зеленими вхідними дверима та вицвілими червоними шторами.

— Я вдома!

Вона скинула кардиган, відставила черевики на полицю для взуття, щоби були напхvatі у понеділок зранку, та пройшла у вітальню. Одна з рамок на стіні перекривилася, і Джун поправила її, насуплено глянувши на кучеряву дівчину-підлітка у брекетах, котра витріщалася на неї з фотографії. На щастя, брекети були давно забутим минулим, на відміну від божевілья каштанових ксучерів, котре вона щодня вгамовувала тугою гулькою. Упевнившись, що фотографія висить рівно, Джун пройшла вітальнею до великої книжкової шафи, що займала всю стіну ліворуч, заповнена охайними рядками книжкових корінців. Ч. Адічі; Л. М. Олкотт; М. Енджелу. Знайшовши потрібну книгу, вона пішла з нею до кухні, де поставила у мікрохвильовку заморожену лазанью і налила собі келих вина.

У домі не чуто було ані звуку, жодної ознаки життя, окрім невиразного шуму сусідського телевізора. Джун перевірила сьогоднішню пошту: листівка з графіком вивозу сміття та примірник «Данінгшир Газет». Перевірила, чи поміж сторінками не сховалися якісь вітальні листівки на день народження, однак нічого не знайшла. Ледь чуто зітхнувши, Джун хильнула трохи вина.

Від писку мікрохвильовки вона з несподіванки підскочила. Схопивши лазанью та переклавши її на тарілку, Джун додала кілька шматочків огірка для оздобы. Сіла, взяла в руки книгу, пошарпану та виснажену постійним перечитуванням, із ледь помітними словами «Гордість і упередження» на обкладинці. Обережно розгорнула та перечитала присвяту:

18 червня 2005 року
Дорогому сонечку Джун
Щасливих дванадцятих уродин.
Ти не самотня, якщо з тобою хороша книга.
Цілую і люблю,
Мама

Джун проковтнула шматок лазаньї, розгорнула першу сторінку і заходилася читати.

Розділ 2

— **А**лане Беннетте, де ти, в біса, подівся?
Був суботній ранок, і Джун ніде не могла його знайти. Вона обшукала будинок і сарай та навіть перевірила, чи його раптом не занесло на горище, але все даремно.

— Алане, припини, годі жартувати, — гукнула, проте дім відповів їй зловісною тишею.

Джун закинула скибку хліба у тостер і ввімкнула чайник. Прислухаючись до повільного шипіння киплячої води, намагалася не зважати на власне кипіння всередині. Вихідні розстилися перед нею грандіозною пусткою. І хоча зазвичай перспектива кількаденного читання на самоті наповнювала її радістю, сьогодні Джун нервувалася. За десять років роботи в бібліотеці їй завжди вдавалося уникати організації МелоХвилі чи будь-якої іншої події, під час якої довелося б виступати перед людьми. Та вже в наступний понеділок на неї чекатимуть кілька десятків дітей разом з їхніми опікунами, а їй треба буде з ними розмовляти, співати пісні та всіляко розважати...

Джун надкусила тост, та він смакував неначе картон, тож відсунула тарілку вбік.

Через п'ять хвилин вона всілася на канапі з товстим позагинаним примірником «Війни і миру». Джун вже кілька разів пробувала прочитати цю книгу, усе безуспішно, проте понад тисяча сторінок до читання видавалися ідеальним планом на вихідні. Крім того, цей роман обожнювала її мама, тож Джун завжди було соромно за те, що так і не вдалося його дочитати.

Вона піднесла книгу до носа, вдихаючи заспокійливий аромат старого паперу та пилуки. Відчула і додаткову нотку мила та делікатний слід диму. Джун заплющила очі і уявила маму, що вместилася біля неї на канапі, як зазвичай, з підігнутими під себе ногами, книгою на колінах та попільничкою на підлокітнику. Вони провели так сотні вихідних, пліч-о-пліч у затишній тиші, інколи перерваній маминим горловим сміхом, викликаним чимось на сторінках. Спогад боляче кольнув у грудях, тож Джун розгорнула книгу і почала читати. Приблизно на тридцятій сторінці раптом задзвенів вхідний дзвінок.

На якусь мить Джун повірила, що це міг бути листоноша з пачкою забутих вітальних листівок зі вчора, проте одразу згадила себе за саму думку.

Коли вхідні двері відчинилися, за ними стояла її найближча сусідка Лінда у сукні кольору фуксії та золотих сережках. Лінда обожнювала романи Джиллі Купер та завжди вдягалася так, ніби ось-ось у Чалкоті мав з'явитися Руперт Кемпбелл-Блек власною персоною, аби викрасти її для мисливського балу, навіть о дев'ятій ранку. У руках вона тримала обуреного Алана Беннетта.

— Дивись, хто ховався серед свіжовипраної білизни, спритний малий шкідник.

Алан розгнівано зашипів і вивільнився з Ліндиних обіймів.

— Мені дуже прикро, Ліндо. Я всюди його шукала.

— Не біда. Ти ж не зайнята, правда?

Перш ніж Джун встигла відповісти, жінка вже була всередині і ввійшла до вітальні, на ходу кинувши:

— Мені без молока, я на дієті.

Джун налила чаю у два щербаті горнятка і прийшла з ними до канапи, де Лінда, розлігшись, гортала «Війну і мир».

— Господи, дорога, навіщо ти так себе мучиш? — запитала вона, з огидою кидаючи книгу на підлогу.

— Це одна з улюблених книжок моєї мами.

— У неї завжди був жахливий смак на книжки. Уявляєш, я подарувала їй усі романи Джиллі, а вона не прочитала

жодного! — грубо наведені олівцем брови Лінди підстрибнули від жаху, що неабияк розсмішило Джун.

— Визнаю, цей горішок міцний навіть для мене.

— На щастя, твоя мама також любила джин та плітки, інакше ми нізащо не подружилися б, — Лінда сьорбнула трохи чаю. — Я вчора якраз згадувала — а пам'ятаєш, як на твій сьомий день народження ми спекли для тебе торт за мотивом «Чарлі та шоколадної фабрики»? Ми намагалися створити великий скляний ліфт, але трошки випили і весь торт перекосило, немов Пізанську вежу, — Лінда реготнула, розливши трохи гарячого чаю на канапу.

— У вас завжди виходили найкращі святкові торти, — усмінулася Джун. На її шостий день народження мама з Ліндою приготували торт з велетенським павуком та блискучою рожевою свинкою з «Павутиння Шарлотти», а на десятий намагалися зліпити Герміону та Гегріда з «Гаррі Поттера» із цукрової помадки, хоча вийшли їм радше персонажі з якогось фільму жахів.

— Чому ти не могла задовільнитися тортом маленької принцеси, як інші дівчатка твого віку? — Лінда закотила очі, вдаючи роздратованість. — Гаразд, як минув твій день народження? Зустрілася з друзями?

— Все було чудово, дякую, — відказала Джун.

— Ага... — щось у Ліндиному голосі підказувало, що вона дуже добре знала єдиних друзів, з якими Джун провела свій день народження, — Елізабет Беннет і пана Дарсі. — Що ж, у мене для тебе дещо є.

Лінда витягнула з сумочки прямокутний пакунок, який Джун розгорнула з деякою тривогою. Сусідка завжди дарувала тематичні подарунки: минулого року це була книга «Як закохати у себе кого завгодно?», а за рік до того — «Як подолати неспокій і почати жити». Сьогодні ж подарунковий папір ховав «І що тепер? 90 днів до нового напрямку в житті».

— Побачила її у благодійному магазині і подумала про тебе, — з явною гордістю в голосі пояснила Лінда.

— Прекрасно. Спасибі, — Джун переглянула анотацію на задній обкладинці, намагаючись випромінювати ентузіазм.

— Подобається? Я всього лиш подумала... — Лінда зупинилася, і Джун знала, що зараз почує знайомі слова. — Минуло вже майже вісім років, дорога. Я знаю, тобі все ще бракує мами, — нам обом її не вистачає, — але, може, настав час змін?

Джун сьорбнула чаю. Ця розмова повторювалася щороку на її день народження, тож вона вже звично мовчала, дозволяючи Лінді виплеснути наболіле.

— Ну ти ж не про це в дитинстві мріяла, хіба ні? — не зупинялася сусідка. — Ще до хвороби мами ти планувала здобути вищу освіту і стати письменницею. Можливо, варто спробувати саме зараз?

— У кожної дитини є рожева мрія, Ліндо. Та і я люблю роботу в бібліотеці.

— Звісно, але ж ти не мусиш працювати в такому маленькому селі, як Чалкот. Ти завжди мріяла про Кембридж — упевнена, у них там також знайдеться бібліотека.

— Але навіщо мені кудись їхати? Тут мій дім, — Джун пробігла очима по кімнаті: книжкова шафа, повна їхніх із мамою книжок, полиця над каміном із багаторічною колекцією порцелянових фігурок, цілі стіни, заповнені картинами та фотографіями в недопасованих рамках. — А що з Аланом Беннеттом? Не впевнена, що він пережив би переїзд.

Почувши своє ім'я, Алан тихенько загарчав.

— Дивись, я не тисну на тебе, дорога. Якщо ти тут щаслива, це прекрасно. Мені лише цікаво, чи не хотіла б ти більшого від життя. Це все.

Джун відклала книжку і заспокійливо усміхнулася:

— Я справді ціную твою турботу. Проте я люблю своє життя. Нічого у ньому не міняла б.

— Що ж, тоді ти, либонь, прийдеш на свято літа сьогодні по-полудні?

Усмішка зникла з обличчя Джун.

— Е-е, я сьогодні трохи зайнята.

— Та ну, ти ж сама визнала, що ця «Війна і мир» лайно. Ти колись любила це свято. — Лінда піднялася з канапи і віддала їй порожнє горня.

— Серйозно, мені ще треба попрацювати над...

— Зайду по тебе згодом, — перебила її сусідка. — Я тебе знаю, молода дамо, тому навіть не намагайся вдавати, що тебе немає вдома.